

HAJDUFÖLD

FIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 ADVA 15 K FÉLÉVRE 93 K
 HÓÉVRE 45 K EGÉSZ ÉVRE 180 K
EGYES PÉLDANY ÁRA: 60 FILLÉR.

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hetfő kivételével minden nap.
 Főszerkesztő: SZILÁGYI IMRE dr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48. SZÁM.

21. és 25. sz. rendelet (kibővitve)

Mi, erdélyi csapatunk parancsnoka, a katonai igazságügyi törvénykönyvek 32 és 57 § II. pontja értelmében a hadsereg biztosítására és az ország védelmére

elrendeljük:

a Tiszáig elfoglalt egész területre, mely hadművelési területek tekintetük:

1. Rend ellenszögeknek lesznek tekintve:

- a) akik rossz akarat nélkül nyilvános helyiségekben, állomásokon, vonatokon, az utcán stb. közölni, elterjeszteni, beszélni fognak bármely módon igaz vagy beképzelt híreket vagy relatív meggyőződések a hadműveletekről, a csapatmozdulatokról és helyzetükről a katonai hatóságok rendelkezéseiről, vagy bármely más dolgokról, a román hadseregre vonatkozólag;
- b) akik állomásokon, vonatokon láthatnak, komoly megindokolás nélkül, vagy tolongani, kiabálni fognak és nem fogják tisztelgetni tartani a rendre vonatkozólag kiadott utasításokat;
- c) akik rossz szavakkal fogják illetni a román nemzetet;
- d) bármely jó akaratú személy, aki levelet vinne, valamint azok, akik mások által elősegítik a magánleveleket az egyik helyről a másikra szállítani;
- e) aki a hadsereg érdekeit szolgáló rendelkezések ellen lázít;
- f) azok, akik meghatalmazás, vagy katonai engedély nélkül, minden rossz szándék kizárásával, titko vagy nyilvánosan, akár katonai parancs folytán, akár nem történt kiűrtett helyiségeket elfoglalnak;
- g) akik sértő szavakkal fogják illetni a román katonákat, a román hadsereget, vagy országot;
- h) bárki, aki rossz akarat nélkül megmérgezz, vagy megfertőz kutakat, korrásokat, bármely folyó vagy álló vizet, valamint bármilyen élelmiszert;
- i) azok, akik kritizálni fogják a parancsnokság által kiadott rendeleteket;
- j) azok, akik kiveszik a zászlókat, vagy a hivatalok más jelvényeit;
- k) azok, akik közbelépnek, vagy mások közbelépését provokálják, hogy megakadályozzák egy letartóztatást, vagy a parancsnokság által kiadott rendelet végrehajtását.

2. Ezen rendelet ellen szegülő a következőképpen lesznek megbüntetve;

Az a), b), c) és d) pontok alá esők meg lesznek vizsgálva hadbíró által, első és utolsó alkalomkor egy évig terjedhető börtönnel és 2000 lei-ig terjedhető pénzbírással lesznek sújtva.

Az e), f), g), h), i) és k) pontokban foglaltak ellenszöglői a haditörvény-
 ségek által lesznek megvizsgálva és elítélve három évig terjedhető börtönnel és 5000 lei ig terjedhető pénzbírással.

Midőn a fent említett tettek közül valamelyik kémskedési vagy árulási szándékkal lesz véghez vite, a háboru alatt már életben levő törvények szerint lesznek megbüntetve.

3. A rendelet ellenszögléseinek a meghatározását királyi biztosok, hadbírók, térsparancsnokságok, csendőrtisztek, és bármely katonai rendőrtiszt végzi.

4. E jelen rendelet, amennyiben lehet, lapok által lesz kihirdetve, ki lesz ragasztva minden községben, haditörvényszékek székhelyén, hadbírószégekön, térsparancsnokságnál, csendőr-
 ségeknél és községházaknál, ki lesz hirdetve dobszó által is.

E formások megtartását jegyzőkönyvileg állapítják meg a katonai rendőrtisztek.

E rendelet büntető hatálya életbe lép 3 nap után a fent említett végrehajtásokkal s csak azon személyek lesznek megbüntetve, akik a három nap után esnek bűnbe.

5. A 21. és 25. sz. rendelet határozatai, amelyeket szintén a parancsnokság adott ki, de a jelen rendelettel nem egyezők, hatályon kívül lépnek abban a pillanatban, amikor e rendelet életbe lép.

Kiadva Parancsnokságnál.
 Nagyszében, 1919. május hó 12-én.

Erdélyi csapatok főparancsnoka:
 Mardarescu, tábornok
 Vezérkari főnök:
 Panaltescu, tábornok

Azon személyek, kik hamis híreket terjesztenek, az érvényben levő rendeletek értelmében szigorúan megbüntetettek.

Felhívás

Felhívom a város területén lakó polgárság összességét faj és vallás különbségre való tekintet nélkül, hogy akik faji és felekezeti izgatásról — történnék az szóval vagy írás és nyomtatvány útján — tudnak, legyenek segítségére a rendőrségnek illetve nyomozó közegemet támogassák.

Egyben figyelmeztetem a lakosságot, hogy aki faji vagy felekezeti izgatást szóval, írásban, vagy nyomtatvány útján megkísérel vagy azt előveti, azok ellen társadalmi állásra való tekintet és vallás különbség nélkül bünyádi eljárás lesz folyamatba téve.

Rendőrfőkapitány.

Hirdetmény

Tudomására hozatik az érdekelteknek, hogy az 1920. I. 13-án megtartott (Salvator kórház 36 deszka barakk) árverés megfelelő ajánlat hiányában 1920. I. 23-án d. e. 11 órakor fog újból megtartatni.

A Gazd. Hivatal főnöke:
AMZULESCU ezredes,
 SK.

Állandó közös haditanács

Lyon, január 19. A főtanács tegnapi ülésén a szövetségesek kormányelnökei egy állandó közös haditanács megszervezésével foglalkoztak. A tanácsnak kell megvalósítani a december közepén Londonba hozott határozatokat.

Ez a haditanács fogja ellenőrizni Németország leszerelését és a békeszerződés végrehajtását. Elnöke Foch tábornagy lesz.

Lyon, január 19. Vasárnap este Lloyd George a hadügyminisztérium épületébe ment, ahol Clemenceauval félóra hosszat tanácskozott. Ezután Clemenceau Marcillyt, az új berlini francia követet fogadta kihallgatáson.

Munkamérték

Kétségtelen, hogy azok a nagy munkásmozgalmak, melyek világszerte mindig növekvő arányokban törték ki különösen a XIX. század vége felé, sőt a kommunizmusnak is nálunk és az oroszoknál való diadalra juthatása végző elemzésben Marx gazdasági tanaiban leli meg okát. Marxnak ez eszméi szolgáltatják a gyújtó szikrákat az újabbkori, osztrályharcok lassan erőre kapó égéséhez, ezek lobbantották ismét és ismét lángra a hamu alatt lojtoló parazsakat, míg végre két nemzet életében mindent elpusztító, sántáni tűz-
 vészszé fajultak.

Kautsky Károly, Marxnak legkiválóbb és leghűségesebb tanítványa, mesterének ezeket a gazdasági tanait rövid, népszerű összefoglalásban már évtizedekkel ezelőtt kiadta. A könyv sok kiadást ért, lefordították minden üvelt nyelvre, magyarra épen Garami Ernő. Ennek a műnek legvégén olvasuk azt a következtetést, hogy a mai (természetesen a háború előtti időkről van szó) kapitalista termelőmód láncaiból a legtermészetesebb kiút az, mely „nem a termelést igyekszik alkalmazni a szerzés módjához, hanem a szerzés módját a termeléshez; ez a termelőszközökben és termékekben való társadalmi tulajdonhoz vezet.” Magyarán és egyszerűen szólva ez annyit jelent, hogy a kapitalizmusnak egyetlen orvosága a: kommunizmus.

Évtizedek szivós, sokszor erőszakos, de mindig céltudatos propagandájának meglelt az eredménye. Várták a kommunizmust: sokan fanatikus meggyőződéssel, többen félrevezetett hiszékenységgel, legtöbben pedig szakszervezetbeli kötelezettséggel. Egy kis tábor viszont dolgozott a kommunizmusért: ma már álorcákuk lehullása után jólismert alakjai mindenféle véteknek, gazságnak, bűnnek. És egyszer csak eljött a kommunizmus, a várva várt, a megváltó, a mindeneket boldogító. . . . Eljött, de rövidesen el is enyészelt.

Mi pedig, akik átszenvedtük ezt az iszonyatos és szegénytelen korszakát a társadalmi fejlődésnek, „forró, nehéz lázból ocsudni” kérdezzük magunktól és egymástól: hogyan jöhetett létre ez az alakulat? Hogy nem érezték meg eleve a százezrek, ennek a gyalázatos rabszolgaságnak minden hazugságát? Miképen élhetett meg csak egy percig is, mikor annyira nyilvánvaló az embert lealjasító, a kultúrát semmivé tevő, a boldogságot örökre számkivető hatalmi ördögése? Tépeldésinkben elvergődünk végre, okról okra vezetvén az eseményeket a kiinduló ponthoz: a Marx féle értékelmélethez, s itt egyszerre rájónak arra a szó legigazibb értelmében vett végzetes tévedésre, — mondhatjuk — meglevesztésre, mely az egész rendszernek alapja. Hibás volt a fundamentum, de azért építettek rá, még pedig hatalmas sokaknak tetszetős, gigantikus alkotást és ime, — mire befejezték, belekötözték, összeomlott az egész, maga alá temetve tervezőt és munkást, lakót és veredéget, élő és élettelen.

Csupán egyetlenegy tételt boncolunk itt röviden; de épen azt, amin alapozik Marxnak az értékelmélete s amiről Garami azt írja: „ezen elméleten fordul meg gazdasági tanainak helyesége.” Igen, ez a döntő pont, ez a választ, ahol vagy a pokol, vagy a

menyország felé tér el az ösvény. Lássuk hát azt a tételt Marx előadása szerint.

Minden emberi munkának valami termék az eredménye, aminek mindnek meg van a maga értéke. Valamely érték nagyságát pedig a benne foglaltatott értékalkotó: a munka után lehet megmérni. Viszont a munka mennyiségének a mértéke: az idő. Idáig tart a Marx okoskodásának egyik része. S ezzel el is jutottunk ahhoz a meglevesztő, hamis tételhez, melyre felepdült az az egész híres és hírhedt érték-elmélet. Mert teljesen képtelen igazság volna az, ha a munkának egyetlen mértékétől csupán az időt fogadnánk el. Maga Kautsky is így érvel ennél a pontnál: „Ugy tetszhetnék, hogy ha valamely áru értékét az előállítására fordított idő szabja meg, akkor minél lustább és ügyetlenebb a munkás, annál nagyobb árujának az értéke. Itt azonban nem egyéni, hanem társadalmi munkáról van szó. Azt kérdezzük erre legelőször is: hát nem az egyének vásárolnak, hanem az egész társadalom? Hiszen én veszek, te veszel és így tovább és nem az egész falu, vagy város vesz nekem? De másodszer a társadalom fogalma sem jelenti azt, hogy aki tagja, az egyuttal megszünt egyéniség lenni. A társadalom nem egyenlő egyedeiből alakul, hanem ahány ember, annyiféle egyéniség. S harmadszor az is tény, hogy valamely árunak azért van értéke, mert a társadalom egyik vagy másik tagja azt igényeli: nem a társadalom en bloc, hanem minden tagja külön-külön magában véve: a fogyasztó. Ha nem lenne egyéni szükséglet, akkor nem lenne egyéni értékű áru sem és nem volna egyéni munka sem: itt az egyéniségnek olyan függvénye a munka, mint amilyen az áru értéke.

Marx ezt a nyilvánvaló ellenmondást abszurdum-abstrakciókkal oldotta meg. De az élet csupa realitás, csupa konkrétum, nem pedig logikai elvonások halmazata. Szerinte „egyik egyéni munkaerő ugyanolyan emberi munkaerő, mint a másik, mindaddig, míg átlagos társadalmi munkaerő jellegével bír és mint ilyen működik.” Ehhez a társadalmilag szükséges munkaidő kell, az a munkaidő, amely valamely használati érték előállításához a meglevő társadalmilag normális termelőfeltételek és a munka ügyességének és intencitásának társadalmilag átlagos foka mellett megkívánatik.”

Ez közérthetően ennyit jelent: minden munkás munkája egyforma, ha a munkás ügyessége, szorgalma, becsületessége egyforma és az állam munkáviszonyai és életfeltételei is rendszerben folynak. Ennyi elvonás mellett el is fogadhatjuk azt, hogy minden munka átlagmunka, azaz egyforma. De kérdezzük csak meg a munkásokokat és magukat a munkásokat: vallják-e, hogy minden munkás egyforma ügyes? Vallják-e, hogy egyformán szorgalmasak? hiszik-e, hogy mindnyájan egyforma megbízhatósággal, szolgisággal dolgoznak? Egyszóval igaz-e az, hogy a munkások egyen-ő, lelketlen gépek és nem mind egy-egy külön egyéniség? S aztán a termelőfeltételek mindig csak „normálisak”? Ez is egy merész fictio! Annyi konjunktura befolyásolja egy-egy állam közgazdasági életét, hogy inkább a rendellenesség van állandó uralmon, nem a normális folyamat.

Igen, ma már könnyű felismerni

ennek a veszedelmes alapfeltételnek a végzettségét, ma: a keserű pohár ki ürítése után. Ma megértjük, hogy az újabbkori munkásmozgalmak nálunk és külföldön legnagyobb részben a munkaidőnek, mint egyetlen munkamértéknek, a jegyében mi okból és mi céllal folytatók. „Nyolc óra munka, nyolc óra szórakozás, nyolc óra alvás”, járta be ez a mondás az egész világot. Aztán kezdtek a nyolcórás napi munkaidőt heti munkaórászámmal még lejjebb esőketeni.

Még a kisiparban is a darabszám munkát eltöröltették és a munkás ma már csak óradíj szerint dolgozik. A munka kezdetét és a munka végét minden iparágban a nap ugyanazon órájára szabták meg. És így mehetnének a példák felsorolásában tovább, amelyek egytől-egyig erre az albi-cselkedő tételre vezethetők vissza.

De ha egyszer kiküzdöttük a forrást, ahonnan a szenvedések egész áradata buzogott elő, akkor kötelességünk azt el is tömni és így a további pusztulást megakadályozni. Milliók lelkébe belevésték a szóbeszéd és írás által ezt a srphistikus értékelméteket: ki kell azt onnan törölni. Nem erőszakosan, nem pökhendi fölányességgel vagy ellenmondást nem tűrő gögősséggel, hanem felvilágosító meggyőzéssel.

Epen olyan kitarással kell hirdetni szerzetesjével, újra és újra, előadások és könyvek útján, hogy a Marx gazdasági tanaira felépített ország az enyészett birodalma, — láttuk, creztük, tapasztaltuk, — mert tévedések méhéből szüetett.

Az édenből kiűzött ember számára munkát parancsolt megélhetésül az Ur, de ennek mértéke, mely szerint az megilletetik, nem csupán és egyedül az idő, hanem elsörendően a munkás egyéni rátermettsége: ügyessége, kitarása, megbízhatósága, becsületessége.

Dr Bessenyei Lajos.

Hohenzollern család tanács

Lyon, január 19. A „Berliner Tageblatt” szerint a császár a béke életbe léptetése után a Hohenzollern-család összes tagjait Hollandiába akarja összehívni családi tanács megtartása céljából. Egy néhány magántermészetű kérdés elintézéséről van szó és azon politikai irányelveknek a megállapításáról, melyeket a család minden tagjának a jövőben követnie kell.

A francia szenátorok

Lyon, január 19. Vasárnap választották meg a szenátus tagjait. Politikai szempontból a pártok arányában nem lesz változás. Poincaré a Mense kertlet egyhangulag választotta meg. Az elzászlotharingiai szenátorok a képviselőkhöz hasonló, deklarációt fognak felolvasni.

Magyarország és Fiume

Bécs, január 19. Cerutti, Olaszország új budapesti követe a Nemzeti Újság munkatársa előtt Magyarország és Olaszország közös adriai érdekeiről a következő kijelentéseket tette:

— Az olasz nép Magyarországot sohasem tekintette ellenségnek. Ami a fiumei kérdést illeti, ha ez a város olasz kézben marad, Olaszország mindent meg fog tenni, hogy Magyarország mindazokat az előnyöket és könnyebbségeket élvezze, amelyekkel akkor rendelkezett, mikor még Fiume magyar kikötő volt. Olaszország mindig személt fogja tartani, hogy a fiumei kikötő magyar pénzen magyar kézzel épült fel. Ami Magyarországnak az adriai tengerhez vezető útját illeti, Olaszország támogatni fogja ennek az utnak biztosításában. A korridor kérdése még a levegőben lóg, azonban Olaszország reméli, hogy ebben a kérdésben Jugoszláviával meg lehet egyezni.

A pestisről

A keleti rém, mely Ukrania és Törökország felől hazánkat fenyegeti egy régi betegség; Lybiában, Syriában és Egyiptomban már a Kr. előtti évszázadokban is többször okozott pusztító járványokat, Európában csak a VI. század közepén lett ismeretlenség, ez volt az u. n. Justinian-féle pestis. Az akkor „fekete halál” névvel jelzett borzalmas európai járvány Kinából indult ki és terjedt át egész Európára, ellepve ennek minden országát. Magyarországot a XI., XII. és XIII. századokban kisebb-nagyobb időközökben nyolcszor látogatta meg, de fellépett a XIV., XV. és a XVI. századokban is több ízben; a történet tudósok szerint az 1349-ben elhatalmasodott járvány 5 év alatt Európa lakosságának mintegy egynegyed részét pusztította el vagyis elhalt benne mintegy 25 millió ember.

Nemzeti büszkeséggel kell felemlitenünk azon történelmi tényt, hogy akkor egy magyar orvos a Brassóban működő Saitzmann János volt az első, ki a pestis elleni védekezésnek ma is egyik leghatásosabb eszközét a vesztégtárt ajánlatba hozta. A tizenhétedik században Rákóczi harcai alatt dühöngő pestis járvány, hogy mily nagy mértékben járult hozzá a szabadságharc leveréséhez, azt a magyar történelemből mindnyájan tudjuk. A XIX. században csak két ízben u. m. 1830-ban Törökországban és 1879-ben az orosz Asztrakhán kormányzóságban a Volga mellett mutatkozott.

A betegség okozója a Yersin által 1894-ben felfedezett pestisbacillus, erről a haszontalan törékeny kis jószágáról, mely 55—58° hőnél már elpusztul, 100° áramló gőz pedig pár perc alatt már megöli, fel se tételeznék az ember, hogy oly gonosz indulatú tudjon lenni, pedig nagyon is az, mert olyan mérgező anyagot — toxint — képes termelni és annyi nemzedéket produkálni, hogy a megbetegedett ember véréből elárasztva a legsúlyosabb vérmérgezéshez vezet az esetek többségében és igen hosszú járványt képes okozni. A pestis mérge, a szervezetben vagy a bőr valamely jelentéktelen sérülésén egy kis karcoláson vagy feldörzsölésen vagy a légző utakon, orron, szájon át jut, — a tisztálanság, nyomorúság, rossz táplálkozás, nedves zsufolt lakás, lelki emóciók, félelem, előrement betegségek, tüdőlob, influenza, tuberkulózis stb. a fertőzésnek elősegítő tényezői, ugyszintén a szellőztetésnek és napfénynek hiánya is. Az Indiában gyűjtött tapasztalatok szerint is főképpen a piszkos benzűlötök hultak rakásra, míg a tiszta európai városrészek lakói megletek kímélv.

A pestis ragályozási képessége igen nagyfokú, nemcsak maga a beteg terjesztője a ragálynak, de környezete is, így az ápoló személyzet, a beteg által használt tárgyak, ruhák és ágyneműk is. Különösképpen fertőző a tüdőpestises beteg köpete, lehellete. Nagy veszélyt rejtenek magukban az úregekben és csatornáknak élő patkányok, egerek, valamint az ezekből származó tetvek, bolhák, atkák. Már ezen biztosan kimutatott közülmény is kötelezővé teszi az eféle élősdiek alapos kipusztítását, nemcsak a járvány alatt, de előtte is. A patkányok, egerek t. i. igen fogékonyak a pestissel szemben, könnyen megbetegszenek a betegségben s az élelmiszereket bepiszkítva közvetlen uton fertőzik az embert. A legyek is fontos szerepet játszanak a ragály terjesztésében.

Klinikailag két féle pestist különböztetünk meg, az egyik a mirigypestis vagy bubopestis, a másik a tüdőpestis. Az előbbinél a test nyirigymirigyei betegszenek meg, érzékenyekké vagy fájdalomosokká lesznek, megdagadnak, néha csak babszem nagyságúra, máskor alma sőt ökölnyi daganatokká is megnövekednek, leggyakrabban a comb-

hajlás, hónalj és az átalatti mirigyek szoktak megduzzadni.

Egyéb és szerencsésebb lefolyású esetekben ezek lasan eloszolhatnak, felszívódhatnak, a súlyosabb esetekben elgenyednek, felfakadnak vagy a legveszedelmesebb általános vérmérgezéshez vezetnek. Néha ugy a belsőszervekben, mint a bőrben véromlések keletkeznek — innen a „fekete halál” elnevezés.

Nem ritka még a bőrön az u. n. pestis pustula képződése sem, mely tüzes, piros alapon kráterszerű fekélyé vagy furunculus (kelés) válik s több ször üszkösödéshez vezet.

A tüdőpestis tulajdonképpen még a spanyolkór tüdőgyulladásánál is rosszabb indulatú tüdőgyulladás képében lép fel és 95—100% halálozással jár, a bubos alak 50—60% veszteséget okoz. A vérmérgezéssel járó eseteknek körülbelül 80% a vesztesége.

A pestis tünetei közül a fentebb vázolt elváltozások mellett legjellegzetesebb a nagyfokú elesettség, apathia és a részegséghez hasonló kábultság, fázás, borzongás, láz, minden esetben van s gyakran a láz igen magas fokú; mellszorulás, nehéz légzés, köhögés, véreses köpet, az ajkak és arc elékülése csak tüdőlobos pestisnél észlelhetők.

Ugy a köpetben, mint a vérben az esetek túlnyomó számánál a pestisbacillus górcső segítségével kimutatható.

A pestis elleni óvintézkedések első sorban a behurcolás megakadályozására irányuljanak, leghatásosabb a teljes szigorúsággal keresztülvitt vesztégtárt, a betegek teljes elkülönítése, a fertőző helyek körülzárása és fertőtlenítése a közlekedés korlátozása, a ruhák, fehérneműk s minden a beteggel érintkezésbe jött vagy fertőzött helyről származó holmik fertőtlenítése, leghegyesebben áramló gőzben. Pestis gyanus egyén, az első beteg és a vele érintkezett személyek is legalább 10 napig elkülönítve megfigyelés alatt tartandók.

„Az első esettel érintkezésbe jött valamennyi személy pestis ellen védőandó”. Igen! mert hála a haladó tudománynak, a pestisnek is meg van a védő- és gyógyító széruma.

Roux, Yersin, Calmette és Haffkine azok a tudósok, akik a pestis szérumát meleg által megölt bacillus kultúrákból előállították és sok ezer esetben kipróbálták, a megölt bacillusokkal nagyobb időközökben lovakat immunizáltak vagyis tetek a pestis mérgegel szemben ellenállókká, az így kezelt lovak vérsavója tehát a tulajdonképeni szérum. Calmette szerint a 65° C-nál előlt kultúra biztosabb és jobb eredményeket ad. Minél korábban alkalmazatik a gyógyosavó, annál jobb lesznek az eredmények, tehát a betegség első, második és legfeljebb a harmadik napján kell azt alkalmazni.

Yersin 500 esetében a védoltottak közül csupán öt kapta meg a pestist vagyis 5%.

Haffkine 8142 esetben végzett megelőző védoltást, ezek közül pestisben megbetegedett 18 és meghalt 2. Egy másik esetben 8184 védoltottból Bombayban meghalt 7, míg 8146 nem védoltottból meghalt 177. A portugál Damaon városban 6033 nem védoltottból 1896 március 26. tól május 31-ig meghalt 1482, 24.6% és 2297 védoltottból meghalt 36 1.6%.

Calmette Oportóban gyógyítás céljából alkalmazta a szérumot s a párisi közegészségi társaságban tartott előadása szerint szérum kezelés nélkül 62 pestisbetegből meghalt 43.5%, 104 savóval kezelt betegek közül csupán 14 vagyis 13%. Az eredmények kézzel foghatók.

Ezek után szives olvasó „félni szabad, de megijedni nem!” Hisszük, reméljük, sőt valószínűséggel állítjuk, hogy

városunkat a keleti rém

meg fogja kimélni; ha mégis ez a nem kívánatos csapás is megátogatna bennünket nyugodt lélekkel s bizakodással nézzünk elébe. Ha hatóságainknak megfelelő mennyiségű szérumot idejekorán sikerülni fog beszerezni, akkor megbirkozunk vele, mint 1915-ben a kolerával. Miután az első megbetegedés után eö-eláthatólag a lakosságnak legalább fele védoltatni fogja magát s miután a védoltások 15 nap múltával megis néltendők, Debrecen részére csupán védoltások céljaira legalább száz-ezer 10 grammos adag szükséges, gyógyítási vagyis curatív célra legalább 40—50 ezer adag, honnan szerezzük ezt most be? Nehéz kérdés. De fontos, hogy a szérum beszerzésével ne késsünk, nehogy akkor kellessen fejveztetten kópkodnunk, amikor már ég felattunk a ház, mert legfontosabb az első esetek izolálása, illetve elfojtása. Addig pedig lelkes polgármesterünk tanácsát követsük, írjuk a patkányokat, de inkább fox'riereket, mint megegget, mert ehhez szalonna és tepertő is kell, ez pedig méreg drága mérgek nélkül is.

(l. n. dr.)

Hirdetmény

a népösszeírás ügyében

A f. hó 19-én kibocsátott hirdetményt a következőkkel egészítem ki:

Mindazon Debrecen város területén lakó nem magyar nemzetiségű férfiak és nők, akik 12-ik életévüket betöltötték, f. hó 22-én azaz csütörtökön is jelentkezhetnek.

A jelentkezés alkalmával a rendőri lakásbejelentő-lap felmutatandó.

Egy háztartáshoz tartozó egyéneket a családfő vagy annak megbízottja is bejelentheti.

Jelentkezni lehet a következő helyeken:

a termelők és tanyasiak a rendörség épületében. (Kossuth-u. 20. I. em. 56. sz. ajtó);

a testületekbe tartozók a városháza közgyűlési termében (I. em.);

a többi nem magyar nemzetiségűek a lakásuk szerint illetékes lisztirodáknak.

A magyar nemzetiségűek egyelőre nem jelentkeznek.

Akik a felhívásnak eleget nem tesznek, a törvény teljes szigorával fognak büntettetni.

Debrecen, 1920. január 21.

Polgármester nevében:

Gobán András

főlevéltárnok.

Andrássy Párisban

Bécs, jan. 19. A „Der Montag” megbízható forrásból jelenti: Andrássy Gyula gróf a békeszerződés átnyújtása és s magyar békeküldöttség visszatérte után, amikor a békeszerződés a magyar parlamentben tárgyalásra kerül, részt fog venni a tanácskozásokon. — Andrássy Gyula gróf ezidőszent nem érzi magát hivatottnak arra, hogy közvetlen megbízatás nélkül a nemzet nevében tárgyalásokat folytasson. — A. onban Windischgrätz herceggel együtt a béketárgyalások alatt a francia fővárosban indózik, hogy esetleg tanácsokkal és információkkal szolgáljanak mindketten.

A jegybank szabadalma

Bécs, január 19. Magyarország és Ausztria között az Osztrák-Magyar Bank privilegiumának megújítása ügyében tárgyalások vannak folyamatban, amelyek a legközelebbi napokban érnek véget. A bank privilegiumát több hónapra meg fogják hosszabbítani. Ausztriának az az álláspontja, hogy ebben az ügyben csak Magyarországgal kell tárgyalnia, miután a többi nemzeti állam nem ragaszkodik a bankközösséghez, míg ellenben Magyarország még nem állított fel külön jegybankot.

T. c. vevőinket tisztelettel értesítjük, hogy fa- és széntelepünket Ispotály-utca 19. szám alá helyeztük át.

Schuschitzky János és Társa
(VÁROSI IRODA: SZENT ANNA-UTCZA 7. SZ.)

HIREK

Számokérőszék. A városi számokérőszék ülését a polgármester február 6-ára halasztotta.

Lelkészválasztás Hajduhadházon. A hajduhadházi ref. egyház a Szabó Lajos esperes halálával megüresedett lelkesi állásra pályázatot hirdet.

Mit kérnek a gazdasági egyletek? A debreceni és hajdúvármegyei gazdasági egyletek vezetőségei emlékiratot készítettek, melyben a buza maximális árának 200 koronára való emelését kérték.

Mérlegjavító tanfolyam Debrecenben. Az állami mértekhitelítő hivatal és a rendőrség közegyei együtt szokták a mértékellenőrzéseket teljesíteni a városban.

Nyeli a pénzt a halastó. A városi halastavaknál ismét kárt okozott a szélvihar és ha a tavaszi viharok elérkeztéig nem gondoskodik a védelemről, akkor végzetes kárt szenvedhet a város.

Az osztrák ezresek. Az osztrák-magyar bank jelentése szerint a Deutsch-Oesterreich lebélyegzésű papírpénzek elfogadása Magyarországon nem kötelező.

Tengeriért cukrot kap a megye. Hajdúvármegye ajánlatot kapott, mely szerint 50 vagon tengeriért 10 vagon cukrot kap.

Hajduhadházi ügyvezető orvosa, dr. Kozma János nyugdíjazását kérte és nyugdíjügyének eldőltségét abadságoltatott.

Eljegyzés. Iráti és szentkirályi Balássy Miklós érnindszenti földbirtocks eljegyezte bánhegyesi Kubin Imre kir. táblai tanácselnök és neje farkasfalvi V. kulinszky Rózsa leányát Icát, Erendrédről.

Ajánlatok városi házakra. Rochlitz Artúr banktisztviselő ajánlatot tett a városnak, hogy Kishegyesi ut 1. sz. a. levő házastelkét 119.445 koronáért megveszi és 10.000 koronát ad jótékony célra.

Nincs szükség több ügynökségre. A rendőrség nem adott iparengedélyt Szilágyi Jenőnek általános kereskedelmi ügynökségre, mert áru ugysis kevés van és minden kéz, melyen kereszttülmegy az áru, csak drágítja.

Megállít a városi favágógép. A városi faraktárban levő villamos favágógép már napok óta áll, mert nem kap villamos áramot és ha a gép meg nem indulhat, pár nap múlva a hivatalkok is fűtetlenek maradnak.

Községi kötelékbévitel. A városi tanács dr. Szapocnay Gyula orvost 1000 K díj lefizetése mellett felvette a községi kötelékbe, ellenben Rottmann Samu, Feldheim Imrét, Nemes Bilát és Nagy Pált elutasította.

A békeszerződés 32 cikkelye

Szombaton nyújtották át a delegációnak

Bécs, január 10. A magyar békedelegációt szombaton délután 4 órára hívták meg a legfelsőbb tanácsnak a Quai d'Orsay levő helyiségeibe a békeszerződés átnyújtásának hivatalos aktusához.

intézkedéseket, melyek azonosak az osztrák szerződés megfelelő részeivel.

A IV. rész Magyarország Európán kívüli érdekeltsegeit tárgyalja. Az V. rész a véderőről intézkedik. E szerint Magyarország 45.000 főnyi önkéntes haderőt tarthat fegyverben.

A VI. a hadifogoly ügyeket tárgyalja. A VII. rész a megtorló intézkedéseket sorolja fel.

A VIII. rész a jóvátétel kérdésével foglalkozik s Magyarországot 25 év alatt törlesztendő tízenyolc milliárdtal terheli meg.

A IX. pénzügyi intézkedéseket tartalmaz s az egész monarchia adósságának egyötödét hárítja Magyarországra.

A X. rész gazdasági, a XI. rész léghajózási kérdésekkel foglalkozik. A XII. rész, mely a kikötők, víziutak és vasutakra vonatkozólag intézkedik.

E szerint a Duna Régenburgtól kezdve nemzetközi ellenőrzés alá kerül s az ellenőrzést a Budapesten székelő Dunabizottság vezértitkársága hajtja végre. Ez a szerződés Angliának a Duna mellett több kikötő építésére ad jogot.

Bécs, január 19. Apponyi Albert gróf a párisi hírlapírók előtt kijelentette, hogy a szerződés szövegéről, csak annak áttanulmányozása után adhat a sajtó részére felvilágosítást.

A békeszerződés kétszáz nyomtatott oldalra terjed s a címe: Conditions de paix avec la Hongrie. Tizenöt főrészből és 132 paragrafusból áll.

A II. rész Magyarország határaitól intézkedik.

A III. rész az új általános európai helyzetet taglalja, melynek során elismerteti az újonnan keletkezett államokat.

Ebben a részben van az a cikkely is, mely szerint Magyarország lemond Fiuméről való jogáról a népszövetség javára.

Ugyancsak ez a rész tárgyalja a nemzeti kisebbségek védelméről szóló

Szénhiány mindenütt. Sokat keresgünk és jajgatunk a szénhiány okozta közlekedési és világítási mizériák miatt és kétkedve csóválják a fejünket, mikor azt halljuk, hogy bizony az egész világon mindenütt szűkében vannak a „fekete gyémántnak“.

Uj iparengedélyek. A városi tanács a következő új iparengedélyeket adta ki Szabó Jenő és Zengewald Géza rőfös és rövidáru kereskedők 500, Erdei Jánosné szatócs 500, Csáthy Kálmán bokkereskedő 1000, Varga Lajos bérkocsis 500, Ménes István lakatos 300, Meszák Gyuláné zsidó 1000, Gszta Józsefné zsidó 1000, Oróza Lőrinc fűszerkereskedő 2000, Birinyi Róza ruhafestő 500, Kaszán László cipész 200, Szilvási János cipész 300 és Török Gyula vendéglős 1000 korona engedélydíj lefizetése ellenében.

Vesztett elmarások Hajdudorogon. A megyeszerte kőböröl vestett ebek Hajdudorogon is megmariak 2 embert, akiket Bukarestbe szállítottak gyógykezelés végett.

Ujabb nyugdíjazások a városnál. A város nyugdíjellenőrző bizottsága szerdán délelőtt fél 12 órakor tart ülést a polgármester elnöklété alatt. Tárgyalni fogják Vadás Mózes rendőr-biztos, Kádár István irnok, több hajdu, erdőőr és utkaparó nyugdíjazási ügyét.

A kassai jogakadémia. A csehek által megszüntetett kassai magyar jogakadémia tanári testülete Prágába küldte nemrégben dr. Ratvay Géza és Réthey Ferenc akadémiai tanárokat, hogy Massaryk elnöknel az akadémia tovább működése érdekében intervenáljanak.

Falkórem Karacsay Antal, Varga Zsigmond, Derzsi Gyula és Incze Antal orvostanhallgató urakat, hogy fontos ügyben, saját érdekükben hozzám bejönni sziveskedjenek Antalfy József könyvkereskedő.

A tanárok országa. Az ezer tő birodalmú, Finnország szolgált reá erre az elnevezésre. Egy finn folyóirat, az Argus, megállapítja, hogy az ország egész közéletében professzorok szerepelnek. A köztársaság elnöke tanár, az államminiszter a nemzetgazdaságtan tanára, a külügyminiszter egyetemi magántanár, a kultuszminiszter a modern filológiai tanára.

Előjegyzési naptárak, cigaretták 3-as hüvely 550-ért még kaphatók Antalfynál, Szent Anna-utca 13.

Bélyeg gyűjteményeket, valamint Zona bélyegeket vesz Antalfy könyvkereskedés Szent Anna és Varga-utca sarak.

Fogtechnikus tanulókat keresek keresztyén iskolázott leányt Vár-utca 11.

Gazdálkodó ifjak kispróbatánc-estélye F. hó 21-én szerdán d. u. 4 ó. kezdettel melyre az érdeklődőketek ez uton hívom meg. Tisztelettel: ifju Schaff János.

Mindenek székacsnót keresek ja ki izletesen főz. Ferencz-József-ut 10. sz. II. em. 3-ik ajtó.

Schuster Ferenc fogászati műterme Vár-u. 11.

Azon személyek, kik hamis híreket terjesztenek, az érvényben levő rendeletek értelmében szigorúan megbüntettetnek.

Rendelet

Elrendeli a téparancsnokság, hogy a lakásadók a román tiszték érkezését, valamint eltávozását a következők terhe alatt fenti parancsnokságnál 12 órán belül bejelenteni tartoznak.

Téparancsnokság

Önértetes és öntudatos keresztyén ember keresztyén lapokat olvas

Színház

Rovatvezető: ZIVUSKA JENŐ Dr.

Csokonai színház:

Szerda: C) bérlet: Himfy dalai, vigjáték.

Csütörtök A) bérlet: Sárga liliom, színű.

Péntek B) bérlet: Drótostót, operett. Szombaton délután: Heidelbergi diákélet, vigjáték.

Szombaton este C) bérlet: Bohém szerelem, Varázs hegedű, operett. Vasárnap délután: Koldus gróf, operett.

Vasárnap este: Csárdáskirálynő, operett.

Vigszínház:

Szerda: Bohém szerelem, Varázs hegedű, operett.

Csütörtökön nincs előadás. Pénteken nincs előadás.

Szombat este: Két árva, színű. Vasárnap délután: Piros bugyilás. Vasárnap este: Két árva, színű.

* Bohém szerelem. Daljátéknak nevezik szerzői: Liszt Nándor és Rényi István ezt az egyfelvonásos darabot, melynek tegnapelőtt este volt a vigszínházi bemutatója. Tulségoan könnyű fajsúlyu muzsa ez az önértetes címhez, és Offenbach finom, cizellált, művészileg legújú Varázshegedűje mellett erősen groteszkül hatott. Nem vagyunk kétségben a szövegíró Liszt és a zeneszerző Rényi képességei felől, ezt készséggel megmondjuk s akkor is megmondanók, ha nem helyi szerzők volnának, de épen mert látjuk tehetségüket, sajnáljuk, hogy azt nem komolyabb művészi vállalkozásba fektették Liszt beállít a színpadra néhány tardonászó, lármás figurát, e mondat velük annyi szójátékot és viccelődést, amennyit csak egy óra alatt lehetséges, Rényi pedig a mesétlen zürzavart teljessé teszi azzal, hogy holtra léncoltatja, ráncigálja, bukfencezteti és bakkecskészteti a tulrajzolt karikatúrákat. Hiszen jó-jó, nevetünk is, tapolunk is. Mert e műfajjal furcsaságból kéri, hogy mily ügyes, könnyed tolla van, mily alkalmas énekre gödülékeny verselése és mily sok életre való zenei ötlete, nythmusérzéke van Rényinek. (Például, Várnay—Maksy tárcsettős, vagy a „Szerelmes hajnal hymnusa,“ vagy a „Forog a kerekem“ táncsettős.) De mégis-mégis, — ezt a Bohém-szerelmet szivesen átengednék egy labaré, vagy kinemaszkecs műsorának, a két fiatal író pedig karonfognók, hogy az igazi művészet tisztultabb levegőjű berkeibe tereljék. Ahova való, s ahova mi közönség is örömeztőbb követjük őket. — Mit mondjunk a színészekről? Igyekeztek szerepüknek megfelelően karrikatúrák karrikatúráit adni, s a kecses, finom Honthy Hanna és egyre ügyeskedő Makay Magda még azt az áldozatot is meghozták, hogy a rutinus Szigeti cigánylerkei és bakugrásai alá a kontyukat reszkirozták. A cirkuszizü tulbugzóság kétségtelenül sok tapsot jövedelmezett. Általában megállapítható, hogy szerzők és szereplők egyaránt zajos, hálás elismerésben részesültek, melyekből a maga részét a nagyon rokonszenves és nagyon szerény Liszt Nándor csak un-szolásra fogadta el a nyitl színen.

Sz. I. dr.

* Himfy dalai. A Csokonai színházban hétfőn a Himfy dalait adták. Bágyadt, szintelen szerzemény ez, a féradt akarásnak hiu küzdelme tárgyá-

val. Berczik Árpád sohaem volt valami egetverő talentum, talán maga sem hitte magáról, hogy az, — de míg tőt bi vigjátékában ki-ki düközött némi kedves naivitás, ebben a Himfy dalaiban maga az öreg költő lett naivvá, sőt gyerekessé. Nem adott neki szárnyakat a remek tárgy: nemzeti irodalmunk újjá-zületése s a helyett, hogy elringatott volna archaizáló stílussal a régi szép napok derűs, borus hangulatába, kopott és unalmas lett. Nem segített rajta a Bihaiak jó igyekezete és még a színészek ügyesen eljárl körmagyarja sem. Nincs s erencsájuk idóinknak szép dalmunk híseinek: Csokonainak, a Kisfaludyaknak életre keltésében. Ámbár az ország mai állapotában illenek és indokolt volna, hogy a színház hében-korban ne csak mulatóhely, hanem imáinknak tulzsfolt temploma legyen. Himfyt gyér közönség nézte végig.

(Színházak és mozgósínházak jelentése)

* Bohém szerelem nagy sikere arra készítette az igazgatóságot, hogy szombati is műsorra tűzze a Varázshegedűvel együtt a gyönyörű zenéjű Rényi Liszt operett újdonságot, mely ezuttal nagyobb díjonokkal a Csokonai színházban kerül színre.

* Sárga liliom. Csütörtökön kerül színre a Csokonai színházban.

* Két árva regényes színűből folynak az előkészületek. Szombaton es vasárnap este kerül színre a Vigszínházban.

* Robe, a divatkirály szenzációs mutatóványával még csak két napig vendégszerepel az Arany Bika mozivarietében.

* Új műsor a Varietében. Ma, szerdán, teljesen új fehér családi műsor kerül színre az Arany Bika mozivarietében. Szántó Mancsi, Major Lonci, Kormos Ica, Kun, Kállay, Várady és Fernando új kublákat énekelnek, Robe, a divatkirály pedig új kreációkat mutat be a színpadon. Színrekerül egy kacagtató egyfelvonásos, címe: „Halhatatlan család.“ Előadás kezdete fél 9 órakor.

* Wanda Treumann, a kitűnő német színművésznő főszereplésével a „Legendás boldogság“ című négy felvonásos drámat mutatja be az Apollo, a műsor másik slágere a „Dobon szerzett vőlegény“ című három felvonásos vigjáték, mindkét film új, Debrecenben először van műsoron.

Fiume külön állam

Lyon, jan. 19. A békeszerződés ratifikálása után a három miniszterelnök, Lloyd, Nitti és Clemenceau gyűlést tartottak. Az ülés másfél óráig folyt. A három kormányelnök Trubics szerb külügyminiszter magyarázatait vette tudomásul, aki a szerb-horvát szlapon állam megatartásáról adott felvilágosítást a tanácskozóknak Trubics is azt javasolja, miszerint Fiuméből csnáljának szabad kikötőt, de vonjanak köréje egy autonóm kis államot, amely minden más államtól teljesen független lenne és csak a Népliga rendelkezéseit venné figyelembe.

Ugy látszik, hogy ez a megoldás mindenképpen felelt kielégítő.

Azon személyek, kik hamis híreket terjesztenek, az érvényben levő rendeletek értelmében szigorúan megbüntettetnek.

Kiadja:

MAGYAR NEMZETI KÖNYV- ÉS LAPKIADÓ-VÁLLALAT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Eszámért a főszervező felelős.

Nyomatott a Magyar Nemzet Könyv- és Lapkiadóvállalat könyvnyomdájában Debrecen, Ferenc József-ut 59.

APOLLO

Szerda—Csütörtök

Uj filmek

Legendás boldogság

Dráma 4 felvonásban.

Főszereplő: Wanda Treumann.

Dobon szerzett vőlegény

Vigjáték 3 felvonásban.

Előadások kezdete 6 és 8 órakor.

Arany Bika Mozivarieté

Ma szerdán, teljesen új

Fehér családi műsor

Fellépnek: Szántó Mancsi, Major Lonci, Kormos Ica, Robe a divatkirály, Jirsa fivérek, Kun Sándor, Kállay Sándor, Várady Ferenc és Fernando

A halhatatlan család

kacagtató bohózat.

Előadás kezdete fél 9 órakor.

NE FELEJTSEN EL „HAJDU“ KRÉMET VÁSÁROLNI!

Blattner József Csapó-u. I üvegezési és képerkezési vállalata tükrök és kész ablakok nagy raktára.

Eladó

a Piac-utca 10. sz. alatti Szilágyi féle 3emeletes modern

bérpalota

mely 1913-ban épült Bobula tervei szerint, liffel s minden kényelemmel el van látva. Felvilágosítást nyújt az eladó megbízottja, dr. POLGÁR ügyvéd, Piac-utca 42. sz.

Académie Internationale

Széchenyi-utca 42. sz. 1. em. Francia Angol Német Olasz Román Magyar magánórákban és tanfolyamokban

Uj tanfolyamok minden hó elsején!

A tanfolyamokra csakis általános műveltséggel rendelkezők vétetnek fel. ::

Tölgy és Akácfa

ölenként és aprítva házhoz szállítva a legolcsóbb napi árak mellett kapható

EMERICH VILMOS

:: Hatvan-utca 10. szám alatt. ::

Apró hirdetések

Hétköznapokon tíz szóig 5 korona, minden további szó 50 fillér. — Vasárnap tíz szóig 6 K, minden további szó 60 f. Vastagabb betűből szedve duplán számítatik

Lakáscsere. Egy szobás lakásmat elcserezném egy kétszobás lakással. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Napraforgóolaj repce és lenolajat veszek Klein, Fűveskert 22.

Államszámviteltani vizsgára előkészítő tanfolyam febr. 1 én újból megnyílik. Elméleti és gyakorlati oktatással 3 hó alatt előkészít a vizsga sikeres letételéhez. Beiratkozni lehet Szt. Anna-u. 29. sz. alatt hétfőn, szerdán pénteken d. u. 5—7-ig.

Kettős könyvviteltani tanfolyam február 1 én újból megnyílik. Beiratkozni lehet Szt. Anna-u. 29. sz. alatt.

Szőlővesszőt gyökeresét és 4—5 éves gyümölcsfákat megvétele keresek. Ajánlatot Debreczeni Gazdák Bankjánál, Kossuth-u. 17. szám alá kérek.

Orvosi rendelőknek alkalmas helyen 6—7, avagy 3—4 szobás lakást bérbévenni keresek. Cím a kiadóban.

Eladó új finom gyapju nagykendő, sál és pléd. Szappanos-u. 16. Megtekinthető d. e. 11—1 óra közt.

Eladó házhelyek 200—300 négyszögöl területék a Gyermekmenhely mellett Mester utca végén csigekerti-utcára és balmazújvárosi utra fronttal. — Értekezhetni Gazdák Bankja, Kossuth-u. 17.

Debreceni iparosok

KOROS SÁNDOR

férfi-szabó üzletébe Piac-u. 69. sz. Saját készítésű elegáns férfi öltönyök kaphatók.

Forgách István

műorás mester Bádogos-u. 4.

KISS FERENCZ

női szabó Piac-utca 56. szám. Izzléses munkát jutányosan készít

KÓVARI MIKLÓS

szücsmester, Honvéd-utca 32. Elvállal mindenféle szücsmunkát és vadbőrök kikészítését.

Gummibélyegző!

és mindenféle vésést készít Pauló vésnök B tthyányi-utca

Tűzifát

ajánlok olcsó napi árak mellett. Tölgy és akácfaát ölenként és aprítva házhoz szállítok !!

Polyánszky Oroszt

tűzifakereskedő Miklós-utca végén, Szoboszlói-ut 1

Öenzurat de Subit. HORIA.